

тем з задоволення інформаційних потреб та «Основні підсистеми обслуговування в бібліотечно-інформаційних установах». Включено теми, що розкривають процеси довідкового та інформаційного обслуговування, спрямованого на задоволення різних професійних і непрофесійних потреб користувачів бібліотеки).

5. Створення, експлуатація і розвиток систем обслуговування (теми: «Моделювання і вибір моделі обслуговування», «Розробка алгоритмів ситуацій обслуговування», «Аналіз ефективності і розвиток системи обслуговування»).

Кожний розділ курсу завершується практичними

заняттями. Для спеціалізації «Бібліотекар відділу обслуговування» його зміст розвивають і поглиблюють курси «Диференційоване обслуговування читачів з галузевими інформаційними потребами», «Маркетинг у відділі обслуговування», «Практикум з психології спілкування» тощо.

Відсутність фундаментального навчального посібника позначається на якості освіти бібліотекарів. Тому підготовка нової програми є її своєрідним етапом формування основ процесів безпосереднього контакту з користувачами бібліотеки і надання їм можливості одержати необхідні послуги та продукцію документально-інформаційного середовища.

РЕЦЕНЗІЇ

Олена Дзюба

КАТАЛОГ ПАЛЕОТИПІВ

Каталог палеотипов: Из фондов Центральной научной библиотеки им. В.И.Вернадского НАН Украины / НАН Украины. Центральная научная библиотека им. В.И.Вернадского, Ин-т украинской археографии; Сост. М.А.Шамрай при участии Б.В.Грановского и И.Б.Торбакова. - К.: Наук. думка, 1995. - 545 с.

Вийшов у світ підготовлений ЦНБ ім. В.І. Вернадського та Інститутом української археографії і джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України «Каталог палеотипов» (видань до середини XVII ст.), які зберігаються у фондах бібліотеки. Поява його - помітна подія в науковому житті, яка знайде належну оцінку не лише в нашій державі.

Такі складні за підготовкою видання, як каталоги стародруків, а йдеться про західноєвропейські стародруки, можуть бути здійснені лише висококваліфікованими книгознавцями. Таким спеціалістом є головний упорядник М.Шамрай, яка й провела (при допомозі Б.Грановського та І.Торбакова) цю багатолітню копітку працю.

ЦНБ володіє великою колекцією палеотипів. У каталозі описано 2532, виданих у Західній та Центральній Європі протягом першої пол. XVII ст. Найповніше представлено продукцію німецьких, французьких, італійських видавців, меншою мірою слов'янську - польську і чеську. Як сказано в передмові, переважає латиномовна антична література та філософія, реформаційна, зокрема твори М.Лютера, праці європейських гуманістів, «отців церкви», теологів. Наявні також граматики, словники, природничі праці.

Каталог укладено за прийнятим у європейській науці стандартом. Опис палеотипу побудовано так, щоб читач міг одержати максимальну книгознавчу інформацію - автор, назва, рік і місце видання, формат, сигнатури, наявність гравюр, провенієнції, маргіналій, характеристика оправи, бібліографія. Книжки описано за алфавітом авторів, при відсутності автора - за основним ключовим словом назви. В дужках наводяться роки життя автора, псевдоніми. У передачі назви твору укладачі слідували прийнятим у книгознавчій науці правилам. Прізвище автора подавалося за латинізованою формою. Опис не переобтяжений деталями, водночас дає повне уявлення про книгу. Скажімо, укладачі не розшифровували записи на полях книги, а лише вказували на їх наявність, інколи авторство, час та мову, якою вони написані. Ця інформація також цінна для дослідника, саме тут можливі наукові відкриття.

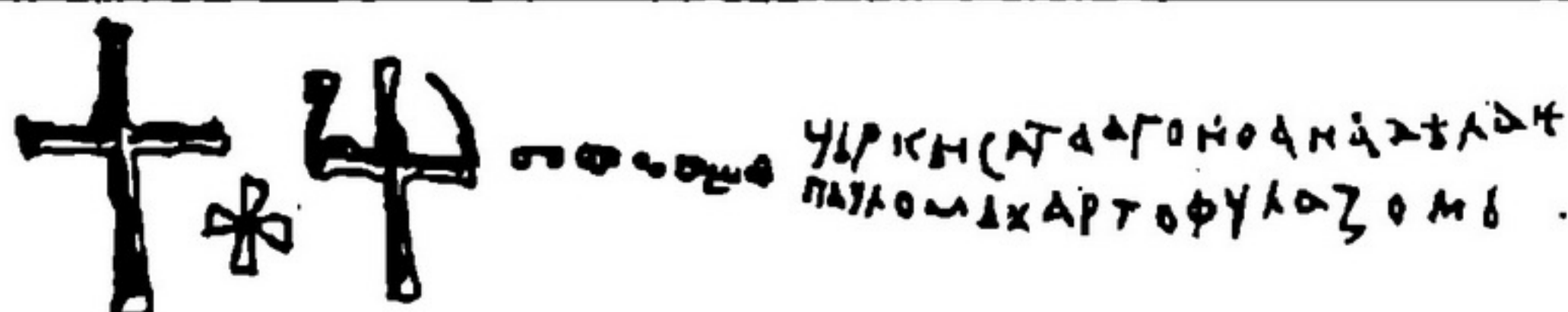
Роботу з каталогом значно спрощують численні покажчики - хронологічний, видавців та друкарів, осіб, згаданих у описах, граверів, провенієнцій тощо. Останні для істориків культури особливо цінні. Завдяки їм можна прослідкувати не лише міграцію книг з Західної Європи на українські землі, а й читачські інтереси,

формування великих книжних зібрань, їх подальшу долю, шляхи зосередження у фондах ЦНБ. З провенієнції видно, що західноєвропейські видання першої пол. XVII ст. ставали відомими у нас уже невдовзі після їх появи. Цьому сприяли культурні контакти з країнами Західної та Центральної Європи, зокрема, така поширена форма, як навчання українців у європейських університетах. Інтерес до західноєвропейської книжної продукції особливо зріс у XVII ст., коли українська культура активно засвоювала досягнення доби Ренесансу та Реформації. У цьому важливу роль відіграв Києво-Могилянський колегіум, заснований за типом західноєвропейських тогочасних університетів. Його вихованці добре знали латину, а пізніше й західноєвропейські мови, мали інтерес до античної літератури та філософії, гуманістичних ідей. У бібліотечі колегіуму, початок якій поклав митрополит Петро Могила, було немало палеотипів. З його бібліотеки вони перейшли до бібліотеки колегіуму, а сьогодні деякі з них зберігаються у фондах ЦНБ.

«Каталог палеотипов» викличе інтерес і в тих зарубіжних дослідників, які вивчають історію європейського книгодрукування першої пол. XVII ст., міграцію книг, загалом культуру й культурні зв'язки. Тим більше, що подібних видань не так уже й багато. У нас це друге видання після «Каталога палеотипов», що зберігаються у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В.Стефаника (Львів, 1985. - 195 с.; описано 792 книги). Це перші кроки до створення в майбутньому зведеного каталогу палеотипів, що зберігаються в Україні.

Треба зазначити, що видання каталогу здійснено за допомогою фонду «Відродження». Це забезпечило якісний поліграфічний рівень, книгу ілюстровано ініціальними літерами, заставками, кінцівками, гравюрами та друкарськими знаками з видань першої пол. XVII ст. Є також кольорові ілюстрації. Проте такі роботи не бувають без помилок, і найбільш вразливі місця - латинська орфографія. На жаль, ділянка класичної філології продовжує залишатися занедбаною, а знавці грецької та латинської мов рідкісні, тому упорядник з повним правом міг би повторити слова римських консулів: «Teci quod potui, faciant meliora potentes» (Я зробив усе, що міг, хто може, хай зробить краще).

© Дзюба Олена Миколаївна, Київ, 1995

Найдавніші кирилично-глаголичні написи кінця IX - початку X ст., знайдені в м.Преславі (Болгарія).